

Helsinki 23.10.2015

Dnro 4751/4/14

Vappu Rossi
Koskelantie 28 C 12

00610 HELSINKI

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
30. 10. 2015	
Dnro/Dnr	HEL 2014-014070
Tehtäväluokka Uppgiftsklass	03 01 02

PÄÄTÖS KANTELUUN

1
KANTELU

Vappu Rossi pyysi 11.11.2014 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa oikeusasiamiestä tutkimaan Helsingin kaupungin kiinteistöviraston virkamiesten menettelyn tiedusteluihin ja asiakirjapyyntöihin vastaamisessa. Kantelun mukaan virkamiehet eivät vastanneet heille lähetettyihin viesteihin. Vain tiedottaja oli yhteydessä Rossiin eikä saaduista vastauksista ilmennyt, keneltä virkamieheltä tieto oli saatu. Rossin näkemyksen mukaan pyydettyjä julkisia asiakirjoja ei toimitettu laissa säädetyssä määräajassa. Muutoksenhakukelpoista viranhaltijapäätöstä siitä, ettei asiakirjoja annettu, ei ollut tehty. Toista tietopyyntöä koskeva päätös tuli noin kahden kuukauden kuluttua, eli 28.10.2014. Rossin näkemyksen mukaan tässä päätöksessä tulkitaan asiakirjojen julkisuutta väärin. Lisäksi hän arvosteli tilakeskuksen verkkosivuilla julkaistuja virheellisiä pitämiään tietoja ja julkaistusta kuntotutkimuksesta poistettuja kohtia.

2
SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Helsingin kaupungin kiinteistölautakunnan selvitys (liitteenä). Lisäksi Rossi oli lähettänyt asiaa koskevia sähköpostiviestejä 9. ja 12.1.2015. Kiinteistöviraston ilmoituksen 16.2.2015 mukaan tilakeskuksen kiinteistöpäällikön päätöksestä 14.10.2014, jonka mukaan tilakeskuksen alihankkijan 15.8.2014 päivättyä kuntotutkimusraportin luonnosta ei lähetetä sitä kysyneelle erälle toiselle henkilölle, oli valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen, jossa asia on vireillä.

3
RATKAISU

Tutinnan rajaus

Kantelussa arvostellaan muun ohella tilakeskuksen kiinteistöpäällikön kantelijalle antamaa päätöstä 28.10.2014, jolla hänelle ei annettu tilakeskuksen alihankkijan 15.8.2014 päivättyä kuntotutkimusraportin

luonnosta. Kantelun mukaan päätöksessä tulkitaan asiakirjojen julkisuutta väärin. Tältä osin kantelussa on kysymys samasta oikeuskysymyksestä, joka on vireillä hallinto-oikeudessa.

Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

Eduskunnan oikeusasiamies ei hänelle kuuluvan laillisuusvalvonnan puitteissa voi toimia lakiin perustuvan muutoksenhakujärjestelmää korvaavana eikä sitä täydentävänä vaihtoehtona. Tämän vuoksi oikeusasiamies ei vakiintuneen käytännön mukaan puutu sellaiseen asiaan, joka on vireillä tuomioistuimessa.

Edellä todetun vuoksi, koska kuntotutkimusraportin julkisuutta koskeva oikeuskysymys on vireillä hallinto-oikeudessa, joka tulee ratkaiseman asian esitettyjen valitusperusteiden, saadun muun selvityksen ja sovellettavien oikeusohjeiden nojalla, kantelu ei tältä osin ole johtanut enempään toimenpiteisiin.

Tiedusteluihin ja asiakirjapyyntöihin vastaaminen

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Hallintolain 2 luvussa säädettyihin hyvän hallinnon perusteisiin kuuluu lain 8 §:ssä säädetty viranomaisen neuvontavelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkaalleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa ja vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain esitöiden (HE 72/2002 vp) mukaan neuvontavelvollisuutta täydennettäisiin viranomaiselle asetetulla yleisellä velvoitteella vastata asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Pykälään ei ehdoteta otettavaksi säännöksiä siitä, millä tavoin viranomaisen tulisi vastaamisvelvoitteensa täyttää. Yleisesti voidaan lähteä siitä, että kirjalliseen tiedusteluun annetaan vastaus pääsääntöisesti kirjallisena. Lakiehdotukseen ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa säännöstä siitä, missä ajassa viranomaisen olisi täytettävä vastaamisvelvoitteensa. Yleisesti voidaan lähteä siitä, ettei hallintoasian hoitamista tai asiointia koskeviin kysymyksiin vastaaminen edellytä viranomaiselta erityisiä toimenpiteitä. Vastaus voidaan useimmista tapauksissa antaa heti. Vastaamisen edellyttämään aikaan saattavat tapauskohtaisesti vaikuttaa tiedustelun kohteena olevan asian laatu ja monitahoisuus sekä se, edellyttääkö vastauksen antaminen selvitysten hankkimista tai muita erityisiä toimenpiteitä. Pelkästään viranomaiselle tulevien kysymysten ja tiedustelujen suuri määrä ei sen sijaan olisi hyväksyttävä perustelu sille, että vastaaminen viipyy kohtuuttomasti.

Hallintolain 23 §:ssä säädetään käsittely viivytyksettömyydestä. Pykälän 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:n 3 momentin mukaan jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 33 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Kiinteistölautakunnan selvityksessä todetaan muun ohella seuraavaa:

"Kantelun taustalla on Helsingin kaupungin opetusviraston keväällä 2014 aloittama kouluverkkotarkastelu Käpylä-Koskela alueella. Alueella sijaitsee neljä koulurakennusta: Käpylän yhtenäiskoulu osoitteessa Louhentie 3 sekä Käpylän peruskoulu, johon kuuluu rakennuksia osoitteissa Mäkelänkatu 93, Väinölänkatu 7 ja Untamontie 2.

Helsingin kaupungin kiinteistöviraston tilakeskuksen kiinteistöpäällikkö Sari Hildén sekä sisäilma-asiantuntija Jari Pere olivat keväällä 2014 tilanneet kuntokatselmuksen osoitteissa Väinölänkatu 7 ja Untamontie 2 sijaitseviin Käpylän peruskoulun koulurakennuksiin, joista ei tällöin ollut ajantasaisia kuntotietoja. Lopullisten kuntoraporttien oli tarkoitus valmistua elokuun 2014 aikana.

Helsingin kaupunginhallitus oli käsitellyt kokouksissaan 1.9.2014 ja 8.9.2014 sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan esityksestä Käpylän peruskoulun sekä Yhtenäiskoulun hallinnollista yhdistämistä ja Yhtenäiskoulun tiloista luopumista. Tilakeskus oli saanut tiedon siitä, että kaupunginhallitus oli käsitellyt kokouksessaan koulutiloista luopumista, 4.9.2014, minkä jälkeen se oli julkaissut keskeneräiset kuntotutkimusluonnokset verkkosivuillaan 5.9.2014. Kuntotutkimusraportit valmistuivat 19.9.2014 mennessä. Tilakeskus julkaisi valmiit kuntotutkimusraportit verkkosivuillaan syyskuun lopussa.

Kantelun tehnyt oli alueen muiden vanhempien ohella esittänyt tilakeskukselle syksyn 2014 aikana kysymyksiä sekä asiakirjapyyntöjä liittyen tilakeskuksen teettämiin kuntotutkimuksiin. Tilakeskus sai kevään ja kesän 2014 aikana suuren määrän ky-

selyjä kouluverkkotarkasteluun liittyen, minkä seurauksena tilakeskuksessa perustettiin kevään 2014 aikana työryhmä, jonka tehtävänä on käydä läpi koulurakennusten kuntoon ja kuntotutkimusvalmisteluun liittyvät kysymykset ja asiakirjapyynnöt kerran viikossa.

Verkossa julkaistavat sekä kysyjille sähköpostitse lähetettävät vastaukset laaditaan yhteistyössä työryhmässä, joten vastaukset eivät ole perustuneet yksittäisen viranhaltijan esittämiin seikkoihin. Keskitetyn ja johdonmukaisen tiedottamisen turvaamiseksi tilakeskuksen tiedottaja lähettää aina vastaukset kysyjille. Tilakeskus on pyrkinyt edellä kuvatulla menettelyllä siihen, että kaikki kysyjät saisivat kattavat vastaukset kysymyksiinsä ja samalla muita asiasta mahdollisesti kiinnostuneita pystyttiin tiedottamaan kuntotutkimusten sisällöstä ja valmistelusta.

Kantelija on lähettänyt tilakeskuksen tiedottajalle, tilakeskuksen päällikölle sekä Helsingin kaupungin kirjaamoon sähköpostitse kysymyksiä Käpylän alueen kouluista 12.8.2014, 27.8.2014, 2.9.2014, 5.9.2014, 8.9.2014, 10.9.2014, 12.9.2014 ja 15.9.2014. Tilakeskuksen tiedottaja on vastannut kantelijan viesteissä esitettyihin kysymyksiin 19.8.2014, 29.8.2014 ja 26.9.2014. Vastausaika oli näin ollen lyhimmillään kaksi päivää ja pisimmillään kolme viikkoa. Muutaman viikon odotusaika oli johtunut siitä, että tilakeskuksessa oli selvitetty tällä välin pyydetyn hankesuunnitelukokousmuistion julkisuutta, kuten tiedottajan sähköpostiviesteistä 8.9.2014 ja 10.9.2014 käy ilmi. Koska joihinkin kysymyksiin vastataan keskitetysti, jokaiseen sähköpostiin ei ollut vastattu erikseen, jos vastaus kysymyksiin oli annettu jo aiemmin muilla keinoin.

Kantelija oli pyytänyt 5.9.2014, 8.9.2014, 12.9.2014 ja 15.9.2014 kiinteistöviraston tilakeskusta luovuttamaan tälle Käpylän peruskoulun osoitteissa Väinöläntie 7 ja Untamontie 2 sijaitsevien koulurakennusten kuntotutkimusluonnoksista ne versiot, jotka oli luovutettu tilakeskukselle 15.8.2014. Tilakeskuksen tiedottaja oli 26.9.2014 vastannut kantelijalle, ettei kuntotutkimusluonnoksia luovuteta. Tilakeskuksen kiinteistöpäällikkö on tehnyt asiasta kielteisen valituskelpoisen päätöksen 28.10.2014 (8 §), joka on lähetetty kantelijalle 31.10.2014 (liite nro 1). Tilakeskuksesta oli kieltäytytty luovuttamasta kuntotutkimusluonnoksia, koska tilakeskuksessa on katsottu, että asiakirjapyynnön kohteena olleet kuntotutkimusluonnokset ovat olleet julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja viranomaisen toimeksiannosta toimivan laatimia luonnoksia, joita laatija ei ole vielä antanut esittelyä tai muuta asian käsittelyä varten.

Kantelija on lisäksi pyytänyt 12.8.2014 ja 27.8.2014 kiinteistöviraston tilakeskusta toimittamaan tälle osoitteiden Väinöläntie 7 ja Untamontie 2 koulurakennusten kuntotutkimukset. Tilakeskuksen tiedottaja oli vastannut kantelijalle 19.8.2014, ettei kuntotutkimus ollut tällöin vielä valmistunut, joten tutkimusluonnosta ei ollut lähetetty sitä pyytäneelle. Kantelijalle on ilmoitettu 5.9.2014 kuntotutkimusluonnoksen julkaisusta, jolloin kantelijalle lähetettiin linkki tilakeskuksen verkkosivuille, jonne kuntotutkimusluonnos oli julkaistu samana päivänä. Tilakeskus on katsonut, että verkkosivuilla julkaistu kuntotutkimusluonnos ei ole tullut julkiseksi ennen sitä päivää, jolloin kaupunginhallitus oli käsitellyt ensimmäisen kerran Yhtenäiskoulun sekä Käpylän peruskoulun hallinnollista yhdistämistä (1.9.2014).

Kantelija oli pyytänyt 27.8.2014, 12.9.2014 ja 15.9.2014 tilakeskusta toimittamaan tälle Yhtenäiskoulun korjauksen hankesuunnittelua koskevan tilaajan kokousmuistion päiväyksellä 23.7.2014. Hankesuunnitelma oli valmistunut käyttötarkoitukseensa loppukesällä 2014, mutta korjaushanke on peruuntunut eikä hankesuunnitelmaa näin ollen viedä nykyisessä muodossaan päätöksentekoon. Tilakeskuksen tiedottaja oli vastannut kantelijalle 26.9.2014, ettei muistiota luovuteta kantelijalle, koska kyse on tilakeskuksen tulkinnan mukaan ollut julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan tarkoittamista viranomaisen muistiinpanoista, jolloin tilakeskuksella on ollut harkintavaltaa arvioidessaan asiakirjan luovutusta. Kantelija ei ole saanut asiasta valituskelpoista päätöstä. Asiakirja toimitettiin kantelijalle 29.12.2014.

Kantelija oli pyytänyt 27.8.2014, 12.9.2014 ja 15.9.2014 tilakeskusta toimittamaan tälle Yhtenäiskoulun sisäilmatutkimukset vuodelta 2013. Pyydetty asiakirja toimitettiin kantelun tehneelle 26.9.2014 sähköpostitse."

Arvioin tilakeskuksen menettelyä kantelijan kysymyksiin ja tiedusteluihin vastaamisessa seuraavasti.

Käytävissä olevan selvityksen mukaan asiassa on ollut kysymys kouluverkkotarkastelusta Käpylän-Koskelan alueella. Alueen koulujen oppilaiden vanhemmat olivat asian johdosta esittäneet tilakeskukselle vuoden 2014 aikana lukuisia kysymyksiä ja asiakirjapyyntöjä. Kantelija oli lähettänyt 12.8.2014–15.9.2014 välisenä aikana sähköpostitse kahdeksan kysymystä ja tiedustelua, joihin oli vastattu 19.8., 29.8. ja 26.9.2014. Kiinteistölautakunnan selvityksen mukaan koulurakennusten kuntoon ja kuntotutkimusvalmisteluun liittyvät vastaukset laadittiin kerran viikossa keskitetysti työryhmässä, johon kuului tilakeskuksen tiedottaja, sisäilma-asiantuntija, asiakaspäällikkö ja tekninen isännöitsijä sekä tarpeen vaatiessa kiinteistöpäällikkö. Verkossa julkaistut ja sähköpostitse lähetetyt vastaukset laadittiin yhteistyössä. Tiedottaja lähetti vastaukset kysyjille.

Käsitykseni kantelijan kysymyksiin ja tiedusteluihin oli vastattu ilman aiheetonta viivytystä. Kerran viikossa työryhmässä laaditut vastaukset oli lähettänyt tilakeskuksen tiedottaja. Järjestelyllä oli pyritty turvaamaan yhdenmukainen ja kattava tiedottaminen Näkemykseni mukaan asiassa ei ole ilmennyt hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvan viranomaisen neuvontavelvollisuuden vastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

Kantelijan tietopyyntöjen käsittelyä laissa säädetyissä määräajoissa arvioin seuraavasti.

Kantelija oli 5., 8., 12. ja 15.9.2014 pyytänyt tilakeskusta antamaan hänelle Käpylän peruskoulun kuntotutkimusluonnoksesta versiot, jotka oli luovutettu tilakeskukselle 15.8.2014. Tilakeskuksen tiedottaja ilmoitti 26.9.2014 kantelijalle, että kuntotutkimusluonnosta ei anneta. Vastauksessa ilmoitettiin, että asiakirjan antamatta jättämisestä tehdään erillinen päätös, jossa on muutoksenhakuohjeus. Kantelija oli aiemmin 12. ja 27.8.2014 pyytänyt koulurakennusten kuntotutkimukset. Tilakeskuksen tiedottaja oli vastannut hänelle 19.8.2014, että tutkimus ei ollut valmistunut. Hänelle ilmoitettiin 5.9.2014 kuntotutkimustuloksen valmistumisesta ja julkaisusta samana päivänä tilakeskuksen verkkosivuilla lähettämällä hänelle linkki julkaisuun.

Niin ikään kantelija oli 27.8., 12.9. ja 15.9.2014 pyytänyt toimittamaan hänelle Yhtenäiskoulun korjauksen hankesuunnittelua koskeva tilaajan kokousmuistio 23.7.2014. Tilakeskuksen tiedottaja ilmoitti kantelijalle 26.9.2014, ettei muistiota luovuteta, koska tilakeskuksen tulkinnan mukaan kysymys oli julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja viranomaisen muistiinpanoista. Kantelija ei saanut valituskelpoista päätöstä. Päätösasiakirja toimitettiin selvityksen mukaan 29.12.2014. Kantelija oli vielä 27.8., 12. ja 15.9.2014 pyytänyt antamaan hänelle Yhtenäiskoulun sisäilmatutkimukset vuodelta 2013. Pyydetty asiakirja toimitettiin hänelle sähköpostitse 26.9.2014.

Julkisuuslain mukaan tietopyyntö on käsiteltävä viivytyksettä ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa pyynnön saamisesta. Laissa säädetystä syytä tieto julkisesta asiakirjasta voidaan antaa viimeistään kuukauden kuluessa. Julkisuuslakia koskevaan hallitukseen esitykseen antamissaan lausunnoissa eduskunnan lakivaliokunta ja perustuslakivaliokunta katsoivat, että pääsäännön tulee olla se, että tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian ja viimeistään kahden viikon kuluessa pyynnön vastaanottamisesta (LaVL 14/1998 vp; PeVL 43/1998 vp). Hallintovaliokunta on hallituksen esitykseen antamassaan mietinnössä todennut, että laajoissa ja tulkinanvaraisissa tapauksissa enimmäisaika voisi olla tavanomaista pidempi eli kuukausi. Hallintovaliokunta on kuitenkin pitänyt selvänä, että kysymyksen ollessa kokonaan julkisesta asiakirjasta tiedonsaanti-pyyntöön on vastattava välittömästi esimerkiksi lähettämällä pyydetyn asiakirjan kopio, tai, jos asiakirjaa on pyydetty viranomaisen luona, antamalla se luettavaksi tai antamalla kopio siitä (HaVM 31/1998 vp).

Kiinteistölautakunnan selvityksestä ei ilmene perusteita sille, että näiden kantelijan kolmen tietopyynnön, eli hänen 5.9.2014 ensimmäisen kerran pyytämänsä kuntotutkimusluonnoksen ja 27.8.2014 ensimmäisen kerran pyytämänsä hankesuunnittelun kokousmuistion sekä 27.8.2014 niin ikään ensimmäisen kerran pyytämänsä sisäilmatutkimuksen, ratkaiseminen kesti vähimmilläänkin runsaat kolme viikkoa, kun kantelijalle vasta 26.9.2014 ilmoitettiin, ettei kahta ensimmäistä asiakirjaa anneta ja kolmas asiakirja annettiin hänelle tuolloin sähköpostitse. Julkisuuslain mukaan tietopyyntö on käsiteltävä viivytyksettä ja mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa. Vain laissa tarkoitetuista syistä ratkaisu tietopyyntöön tulee antaa viimeistään kuukauden määräajassa. Näkemykseni mukaan, kun näiden tietopyyntöjen ensivaiheen ratkaiseminen kesti kolmesta viikosta neljään viikkoon, tilakeskuksen menettely tietopyyntöjen ratkaisemisessa ei täyttänyt julkisuuslaissa säädettyä velvollisuutta käsitellä asiat viivytyksettä ja mahdollisimman pian, viimeistään kahdessa viikossa.

Kantelijan tietopyyntöön 5.9.2014, joka koski tilakeskukselle 15.8.2014 toimitettu kuntotutkimusluonnosta, annettiin 28.10.2014 valituskelpoisen päätös, joka lähetettiin hänelle 31.10.2014. Kantelija sai 27.8.2014 tekemäänsä hankesuunnittelun kokousmuistiota koskevaan tietopyyntöönsä valituskelpoisen päätöksen vasta 29.12.2014.

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on 31.5.2013 antamassaan ratkaisussa (dnro 3071/4/12) arvioinut julkisuuslaissa säädettyjä määräaikoja valituskelpoisen päätöksen antamiselle muun ohella seuraavasti:

"Julkisuuslaissa ei ole erikseen säädetty siitä, missä ajassa valituskelpoinen päätös tulee antaa eikä ylipäätään eroteltu ensivaiheen päätöksentekoa ja valituskelpoisen päätöksen antamista toisistaan. Määräaikasäännös mahdollistaa siten sen, että asian laadusta johtuen ensivaiheen ratkaisun tekeminen voi viedä enimmillään jopa laissa säädetyn enimmäisajan eli kuukauden. Tällaisessa tilanteessa ensimmäisen

ja toisen vaiheen ratkaisuja ei olisi millään muotoa mahdollista saada tehdyiksi yhden ja saman määräajan puitteissa.

Vaikka ensi vaiheen joko kokonaan tai osittain kielteinen ratkaisu saataisiin tehdyksi hyvinkin ripeästi, esimerkiksi parissa päivässä, valituskelpoista päätöstä koskevan pyynnön esittämiselle ei ole säädetty määräaika. Näin ollen tällainen pyyntö voidaan esittää esimerkiksi siinä vaiheessa, kun alkuperäisestä pyynnöstä on jo kulu-
nut kuukausi tai yli. Tällöinkään lopullista ratkaisua ei olisi mahdollista tehdä yhden ja saman määräajan puitteissa. Myöskään silloin, jos pyyntö tehdään lähellä pisim-
män määräajan umpeutumista (siis alkuperäisen pyynnön vireille tulosta lukien las-
kettuna), valituskelpoista ratkaisua voisi tosiasiallisesti olla hyvin vaikea saada tehdyk-
si yhden ja saman määräajan puitteissa.

Sen sijaan, jos ensivaiheen ratkaisu saadaan tehtyä esimerkiksi kahden viikon ku-
luessa ja henkilö sen tiedoksi saatuaan heti pyytää valituskelpoista päätöstä, koko
asiakirjapyyntöasia voisi mielestäni hyvinkin olla saatavissa päätökseen kuukauden
mittaisen kokonaiskäsittelyajan puitteissa. Ainakin siihen pyrkiminen olisi perustel-
tua siihen nähden, että julkisuuslain esitöissä käsittelyn riipeyden merkitystä on eri
yhteyksissä korostettu.

Määräaikoja koskevaa sääntelyä on siten mielestäni mahdollista tulkita niin, että va-
lituskelpoisen päätöksen pyytäminen ensi vaiheen asiakirjapyyntöön annetun kiel-
täytymisen jälkeen lähtökohtaisesti laukaisee viranomaisessa uusien julkisuuslain
tarkoittamien määräaikojen kulumisen. Tämän tulkinnan ongelma piilee kuitenkin
siinä, että asiakirjapyyntö kokonaiskäsittelyaika voisi muodostua pisimmillään
kahdeksi kuukauden mittaiseksi, mitä ei voida pitää kohtuullisena siihen nähden, et-
tä julkisuutta ja salassapitoa koskevat kysymykset tulee ratkaista lain mukaan
"mahdollisimman pian".

Joka tapauksessa on mielestäni lähdettävä vähimmillään siitä, että valituskelpoisen
päätöksen antaminen ei voi kestää ainakaan kauemmin kuin mitä asian käsittelemi-
sen määräajoista on julkisuuslaissa nimenomaisesti säädetty. Täsmennyksenä tä-
hän lähtökohtaan totean myös, että ensi vaiheen käsittelyyn kulunut aika on aiheel-
lista ottaa huomioon toisen vaiheen ratkaisua tehtäessä niin, että asian kokonaiskä-
sittelyaika ei muodostu kohtuuttomaksi. Näin ollen vain äärimmäisen poikkeukselli-
sesti voisi mielestäni tulla kyseeseen se, että myös valituskelpoisen päätöksen ai-
kaansaaminen veisi erikseen vielä julkisuuslaissa säädetyn enimmäisajan."

Kuntotutkimusluonnosta koskevaan tietopyyntöön annetun päätöksen
tekeminen kesti runsaat neljä viikkoa ja hankesuunnittelua koskevan
kokousmuiston osalta päätöksen tekeminen kesti runsaat 12 viikkoa.
Kiinteistölautakunnan selvityksestä ei ilmene syitä ja perusteluita sille,
miksi myös tietopyyntöihin annettujen valituskelpoisten päätösten an-
taminen kesti yli julkisuuslaissa säädettyjen määräaikojen. Johtopää-
tökseni on, että valituskelpoisen päätöksen antaminen oli nyt kestänyt
liian kauan, arvioitiinpa asiaa julkisuuslain erityisten määräaikojen so-
veltamisen tai hallintolain yleistä viivytyksettömyyttä koskevan vaati-
muksen kannalta.

Käsitykseni mukaan, kun jo tietopyyntöjen ensiaiheen käsittelyssä
laiminlyötiin laissa säädetty velvollisuus käsitellä asiat viivytyksettä ja
mahdollisimman pian, laiminlyönti päätösten antamisessa julkisuus-
laissa säädettyissä määräajoissa ja hallintolaissa säädetyllä tavalla il-
man aiheetonta viivytystä, on johtanut asioiden kokonaiskäsittelyajan
muodostumiseen kohtuuttoman pitkäksi. Toisessa tietopyyntöasiassa
kokonaiskäsittelyaika oli runsaat kuusi viikkoa ja toisessa runsaat 16
viikkoa. Mielestäni menettely ei täytä perustuslaissa perusoikeutena
turvattua oikeutta saada asiansa käsittelyksi asianmukaisesti ja ilman
aiheetonta viivytystä.

Sen sijaan kantelija tietopyyntöön 12.8.2014, joka koski koulurakennusten kuntotutkimusta, hän sai vastauksen 5.9.2014, kun tutkimusluonnokset julkaistiin. Hänelle lähetettiin linkki tilakeskuksen verkkosivuille, jossa tutkimusluonnos oli julkaistu samana päivän. Tältä osin hän sai laissa säädetyllä tavalla tiedon julkisesta asiakirjasta mahdollisimman pian.

Muut kantelussa arvostellut asiat

Tilakeskuksen selvityksessä todetaan kantelussa esitetyn muun arvostelun osalta seuraavaa:

Virheelliset tiedot tilakeskuksen verkkosivuilla

Tilakeskuksen verkkosivustoilla julkaistuihin kysymyksiin on vastattu käyttäen niitä tietoja, jotka tilakeskuksella on ollut käytettävissään vastaushetkellä. Tilakeskus oli julkaissut verkkosivuillaan huhti-toukokuussa 2014 vastauksia kysymyksiin, kun kuntotutkimukset olivat vielä kesken, mistä johtuen lopulliset vastaukset ovat täsmentyneet kuntotutkimusten edetessä.

Kanteluasiassa verkkosivuilla julkaistun vastauksen poistamista ei pidetty aiheellisenä niin kauan, kun kuntotutkimukset olivat kesken eivätkä tutkimustulokset olleet antaneet aihetta vastauksen muuttamiselle.

Kuntotutkimusluonnoksista poistetuiksi väitetyt kohdat

Kantelija on vielä tuonut esille, että tilakeskus olisi poistanut aiemmassa asiassa kuntotutkimusraporteista kohtia kertomatta niiden syitä asiakirjoja pyytäneille, sekä epäilee, että tilakeskukselle 15.8.2014 luovutetusta kuntotutkimusluonnoksesta olisi tilakeskuksen toimesta poistettu tietoja.

Tältä osin voidaan todeta, että tilakeskus ei osallistu kuntotutkimusraporttien sisällön tuottamiseen tai muokkaamiseen eikä se poista tutkimustuloksia raporteista. Syy siihen, miksi verkkosivuilla julkaistut kuntotutkimusluonnosten versiot voivat poiketa toisistaan, johtuu siitä, etteivät kuntotutkimusraportit ole aina valmiita silloin, kun ne luovutetaan ensimmäisen kerran tilaajalle.

Asiassa, johon kantelussa viitataan, tilakeskus oli poikkeuksellisesti ohjeistanut Tapanilan ala-asteen kuntotutkimusraportin laatijaa poistamaan kuntotutkimusluonnoksesta korjaustöiden kustannusarvion, koska kustannusarvion laatiminen ei ollut kuulunut konsultin toimeksiantoon. Helsingin kaupunki käyttää kustannusarvioiden laatimiseen sen omaa henkilökuntaa, jolla on konsultteihin verrattuna paremmat valmiudet arvioida korjaustoimenpiteiden todellisia kustannuksia. Korjaustöiden kustannusarviot ovat luettavissa korjaushankkeiden hankesuunnitelmista, jotka julkaistaan tilakeskuksen verkkosivuilla toimivaltaisen kunnan toimielimen hankepäästösten liitteinä. Tutkimusluonnoksista ei näin ollen poisteta kohtia salailutarkoituksessa.

Käytettävissä olevan asiakirjaselvityksen perusteella totean, että asiassa ei tältä osin ole ilmennyt toimenpiteitäni edellyttävää lainvastais-ta menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

4

TOIMENPITEET

Edellä selostetuain perustein katson, että tilakeskus laiminlöi ratkaista tietopyynnöt ja antaa valituskelpoinen päätös laissa tarkoitettulla tavalla viivytyksettä ja mahdollisimman pian. Menettelyn seurauksena tie-

toppyntöjen kokonaiskäsittelyaika oli kohtuuttoman pitkä eikä kantelija saanut asioitaan käsitellyksi asianmukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Saatan nämä käsitykseni kiinteistölautakunnan ja tilakeskuksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni kiinteistölautakunnalle.

Apulaisoikeusasiamies

Maija Saksin

Esittelijäneuvos

Ulla-Maija Lindström

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:
Helsingissä, 23. 10. 2015

Krissu Keinänen
toimistos sihteeri